

Sünnətin diqqətlə qorunmasını istəyən və Hicri 1000-ci ildə yaşayan İmam Rəbbani d.1563 (H.971) (rəh.ə) bidətlərə qarşı mübarizə etməyi dilə gətirərkən belə deyir: “*n bxtiyar müs İman odur ki, İslamın v müs İmanların q rib kimi olduğu bir vaxtda t rk edilmiş v unudulmuş sünn r rd n birini hya edib, yayılmış bid t rd n birini yox edib ortadan qaldırsın. İndi e bir zamandır ki, R sulullah (s. .s)-in gönd rilm sind n min il keçmiş, qiyam t lam t ri bir-bir çıxmağa başlamışdır. R sulullahın (s. .s) S ad t srind n uzaqlaşdıqca sünn r p rd n nmiş, bid t r yalan x st liyinin çoxalması il çoxalmışdır. İndi e bir müs İmanlığa ehtiyac var ki, sünn r ri hya etsin, bid t v xurafatları ortadan qaldırmağa s y göst rsin. Çünki bid t v xurafatların r gb t görm si dinin saflığına x l g tir r. (M ktubat, 1, s h; 34-35)*

Şatibi kimi bidəti-seyyiə (çirkin) və həsənə (xoş, gözəl) kimi sinifləndirməyə qarşı çıxan İmam Rəbbani bu fikrə etirazını bildirərək belə deyir: “*Keçmiş alim r b lk d bid t rd h r hansı bir göz l t r f görüb r ki, b zi bid t ri seyyi v h s n formasında sinifl ndirib r. F q t m n f qir, bu m s l d onların fikir rin ş rik deyil m. Bid t rd n heç birin “h s n ” dey bilm r m. Bid t rd zülm t v qaranlıqdan başqa bir şey görmür m. Çünki R sulullah (s. .s) “**Bütün bid t r z la tdir**”*

buyurmuşdur. İslamın z if v q rib olduğu bir zamanda nicat ancaq sünn y möhk m yapışmaqda, f lak t is nec olursa-olsun bid t v xurafatlara uymaqdadır. Sonradan çıxan h r şey bid t v h r bid t z la tdirs , nec olur ki, bir bid t göz l olsun? H dis rd buyurulduğu kimi:

“Sonrdan icad edil n h r bid t bir sünn ni ortadan qaldırmaqdadır.”

Bu da b zi bid t rd m hdud deyildir. H r biri çirkindir. Hassan ibni Sabit n (r.a) bel bir h dis rd vay t edilmişdir;

“Bir toplum dinl rind bir bid t icad ed rs , Allah-T ala sünn r rd n bir sünn ni ç kib çıxarar, onlardan uzaqlaşdırar v qiyam t q d r geri verm z.”

(M ktubat, 1, s h. 160)

Lakin İmam Rəbbani sünnənin üstünə kölgə salacaq hər-hansı bir bidətə icazə verməməklə birlikdə “**M ktubatin**” bəzi nüsxələrinin şərhində bidəti-həsənə ifadəsinin yerinə “gözəl adət” mənasında “sünnəti-həsənə” ifadəsini işlətmişdir.

Rəsulullah (s.ə.s) bir hədisində belə buyurur: “**Kim İslamda göz l bir yol (sünn ti-h s n) açarsa, o ş xs bunun savabı vardır. H min yoldan ged n rin mükafatı q d r mükafat da veril r v h min ş xs rin savabından heç bir şey skilm z. Kim d İslamda pis bir yol**

(sünn   ti-seyyi  ) açarsa, o ş   xs   onun günahı vardır. H   min pis yoldan ged   n   rin günahı da veril   r. F   q   t o yoldan ged   n   rin günahından heç bir şey   skilm   z”.

(Müslim, Zəkət, 69)

Bidət əsasən dini məsələlərdə olduğu üçün İslami şüarlar və ibadətlərlə əlaqəli sünnələri pozmağa, dəyişdirməyə, ortadan qaldırmağa və unutturmağa yönəlmiş yeni icad, düşüncə və davranışlardır. Yoxsa Rəsulullahın (s.ə.s) gözəl adətlərinə və “  d   b” olaraq bilinən bəşəri davranışlar kimi bəzi sünnələri tərk etmək sadəcə bir sünnə savabından məhrum qalmaqdır. Quran və sünnənin ruhuna uyğun düşən

“Müs   imanların göz   I gördüyü bir davranış göz   ldir”

əsasına uyğun olaraq İslam dininin çərçivəsində qalmaq şərti ilə gündəlik həyatla əlaqəli nəfilə ibadət və zikrlər “sünnəti-həsənə” qisminə daxildir.

Sünnəti-həsənə din və dünya üçün vacib olan bir məsələdir. Məsələn, İslam dini Quran və Sünnəyə əsaslanır. Bunları yaxşı qavramaq üçün nəhv, (ərəb dili qrammatikası) sərf, məani, bedii, bəyan və lüğət kimi elmi məlumatları bilmək lazımdır. Qurani-Kərimi cəm etmək, toplayıb yazmaq da bunun kimidir. Əslində Qurani-Kərim Rəsulullahın (s.ə.s) vaxtında yazılmamışdı. Sonradan Hz.Əbu Bəkrin (r.a) xəlifəliyi vaxtında yazıldı. Hələ o zaman da bəzi səhabələr bu işi görməyə bidət kimi baxıb tərəddüd edirdilər. Hz. Əbu Bəkr (r.a) özü də bunlardan idi. Amma Hz.Ömər (r.a) tövsiyəsi və onları qane edəcək cavablar verməsi Qurani-Kərimin toplanıb yazılmasına şərait yaratdı. Düşünün ki, o insanlar bu işi görməsəydilər, hansı birimiz bu gün belə bir mükəmməl kitaba sahib ola bilərdik?

Sünnəti-seyyiə isə insanı dindən çıxarmasa da, Quran və Sünnəyə müxalif rəy, əməl və inanışlardır ki, bunlar haramdır. Məsələn, təriqət adı altında bir çox kişi-qadının bir yerə toplaşib hər-hansı bir ayin icra etmək kimi. Bu kimi halların əslində təsəvvüf və təriqətlə heç bir əlaqəsi yoxdur. Bundan əlavə hər-hansı bir hədd-hüdd qoyulmuş ibadət və zikrlərdə həddi aşmaq. Məsələn; təravih namazı 20 rükət olduğu halda birisi durub bunu 22 qıla bilməz, namazdan sonra edilən zikrlər 33-dür, bunu 35-40 edə bilməz. Başqa bir zaman nə qədər istəyərə, o qədər namaz da qılar, zikr də edər, ancaq qoyulmuş məlum bir ibadətdə dəyişiklik etmək olmaz. Çünki din tamamlanmış və ibadətlə əlaqəli nə lazımdısa, hamısını Rəsulullah (s.ə.s) özü şəxsən göstərmişdir.